

“... Ze hebben het wel een beetje moeilijk, zeggen ze. De hele, ja niet de hele dag zegt ie, maar ze moeten wel vaker aangeven van dit kan niet, dit mag wel, dit mag niet etcetera. En het is gewoon veel minder makkelijk dan in Syrië.”

De behoeften van Syrische ouders in grootstedelijke context in Nederland met betrekking tot opvoedondersteuning, ter verdere ontwikkeling van *Opvoedambassadeurs aan Zet*.

Student: Chaimae Essyad

Studentnummer: 4163834

Organisatie: Stichting Stimulance

Stagebegeleider Stichting Stimulance: Eline van Houte

Stagebegeleider Universiteit: Charlotte Vissenberg

Tweede Beoordelaar: Paul Baar

Datum: 21 juni 2019

Samenvatting

Syrische ouders zijn sinds 2011 op de vlucht voor een betere toekomst voor hun kinderen. Een deel daarvan kwam in Nederland terecht, waarbij ze worden geconfronteerd met een andere opvoedstijl. Het is tot op heden onduidelijk hoe zij hiermee omgaan (Grant & Guerin, 2014), en welke behoeften hieruit voortkomen. Dit onderzoek richt zich daarom op welke behoeften er zijn met betrekking tot opvoedondersteuning onder Syrische ouders in grootstedelijk context in Nederland. Om dit te achterhalen zijn er semi-gestructureerde interviews afgenomen met 10 Syrische ouderparen uit de gemeente Rotterdam en omstreken. Hieruit zijn meerdere (nieuwe) inzichten gekomen. De opvoeding die werd gehanteerd in Syrië is kenmerkend voor de opvoeding uit een collectivistische cultuur, waarin conformiteit en gehoorzaamheid belangrijke waarden zijn. Ze hanteren vaak dezelfde opvoedstijl in Nederland en geven aan geen behoefte te hebben aan opvoedondersteuning. Echter, zijn er wel zorgen omtrent de vrijheden in Nederland en wanneer de kinderen de puberteit ingaan. De mate waarin Syrische ouders de Nederlandse of Engelse taal beheersen, is gerelateerd aan de diversiteit binnen de antwoorden. Hoe beter ze de talen beheersen, hoe meer ze bekend zijn met de Nederlandse opvoedstijl en hoe vaker ze gebruik maken van de beschikbare opvoedondersteuning. Een nieuw inzicht is de invloed van de tijdelijke verblijfsvergunning. Dit blijkt veel onzekerheid rondom de opvoeding te creëren onder Syrische ouders. Aanbevelingen richten zich op de onzekerheden van Syrische ouders en het balanceren van culturele normen en waarden. Bij vervolgonderzoek wordt aanbevolen om zich te verdiepen in de effecten van het tijdelijke verblijfsvergunning op de opvoeding.

Trefwoorden: vluchtelingen, Syrië, opvoeding, opvoedondersteuning, tijdelijke verblijfsvergunning.

Summary

Syrian parents have been fleeing for a better future for their children since 2011. Part of them settled in the Netherlands, where they are confronted with a different parenting style. Until now, it has been unclear how they cope with this (Grant & Guerin, 2014), and what needs arise from this. This research therefore focuses on the needs in relation to parenting support among Syrian parents in a metropolitan context. To explore this, semi-structured interviews were conducted with 10 Syrian parents from the municipality of Rotterdam and the surrounding area. Several (new) insights have emerged from this. The parenting style that was used in Syria is

characteristic for the parenting style from a collectivist culture, in which conformity and obedience are important values. They often use the same parenting style in the Netherlands and state that they do not need any parenting support. However, they have concerns about the freedom in the Netherlands and when their children hit puberty. The extent to which Syrian parents speak Dutch or English is related to the diversity of answers. The better they master the languages, the more they are familiar with the Dutch parenting style and the more often they appeal for parenting support. A new insight is the influence of the temporary residence permit. This creates a lot of uncertainty among Syrian parents regarding upbringing. Recommendations focus on the uncertainties among the Syrian parents and balancing cultural norms and values. In follow-up research, it is recommended to delve into the effects of the temporary residence permit on upbringing.

Keywords: refugees, Syria, upbringing, upbringing support, temporary residence permit.

INLEIDING

“Als je op je veertigste in Nederland komt, kun je niet alle cultuur uit je vaderland loslaten. Hoe integreer je dan? Er zijn cultuurverschillen, grote en kleine. (...) We hebben veel dezelfde waarden en normen als Nederlanders: dat je je aan de regels moet houden, respect moet tonen. De rol van een vader verschilt ook niet. Het doel is hetzelfde: Je wilt het beste voor je kinderen.” (Kövi, 2018). In een artikel van het Algemeen Dagblad zet Mohamed Boulahrouz de verschillende dilemma's die Syrische ouders in Nederland ervaren, uiteen. Sinds de uitbraak van de gewapende oorlog in 2011, hebben miljoenen Syriërs zich noodgedwongen moeten verplaatsen. Zo waren er in april 2017 ongeveer 5 miljoen geregistreerde Syrische vluchtelingen (UNHCR, 2017). Een deel daarvan is in Nederland terecht gekomen.

Het Nederlandse vluchtelingenbeleid focust zich met name op inburgering en integratie, waarbij er wordt verwacht van vluchtelingen dat ze zo snel mogelijk de taal leren en bekend worden met de Nederlandse leefwijze (Dienst Uitvoering Onderwijs [DUO], 2019). Er wordt zelfs gesuggereerd dat het beleid steeds meer een assimilerend karakter krijgt, aangezien de meeste nieuwe maatregelen weinig tot geen ruimte laten voor een publieke erkenning van de culturele identiteit, normen en waarden van vluchtelingen (Entzinger, 2014). De procedure van inburgering en integratie verloopt echter niet zo vlekkeloos in de praktijk, met name als het gaat om de opvoeding (De Haan, 2011).

De confrontatie tussen een westerse opvoeding en een niet-westerse opvoeding, resulteert namelijk niet altijd in een soepel adaptatieproces. Migrantouder s ervaren vaker moeilijkheden bij het vinden van een balans tussen de opvoeding die zij vanuit hun eigen cultuur hebben meegekregen en de ideeën die in de Nederlandse samenleving heersen over opvoeding (De Haan, 2011; Pels, Distelbrink, & Postma, 2009; Distelbrink & Pels, 2017). Tevens kan een ouder, die zich voorheen zelfverzekerd opstelde als het gaat om de opvoeding, gaan merken dat de interacties met de kinderen drastisch veranderen door de uitdagingen die het leven als een vluchteling met zich meebrengt (Betancourt & Khan, 2008). Daarnaast vindt opvoeden niet alleen plaats binnen het gezin, er zijn meerdere (externe) factoren die van invloed kunnen zijn (Bronfenbrenner, 1979). Vluchtelingen worden namelijk ook na aankomst in Europa vaak getroffen door stressvolle omstandigheden buiten het gezin (Kirmayer et al., 2011). De opeenstapelende en langdurige stressoren zonder voldoende copingstrategieën en hulpbronnen hebben een grote invloed op de ouder-kindrelatie (Crnic, Gaze, & Hoffman, 2005; Trentacosta et

al., 2008). Ouders kunnen minder responsief worden voor de behoeften van het kind en zijn meer gericht op de activiteiten en verantwoordelijkheden van volwassenen. Ook tonen ze minder affectie en stellen zich meer bestraffend op richting hun kinderen (Price, Price, & McKenry, 2010).

In Nederland is er de mogelijkheid om in geval van opvoedproblematiek opvoedondersteuning te krijgen. Dit wordt gezien als die (externe) activiteiten die als doel hebben de opvoedingssituatie van de kinderen te verbeteren door de ouders te helpen bij de opvoeding (Hermanns, 1992). Echter, blijkt reguliere opvoedondersteuning, zoals door de CJG of GGD, onvoldoende toegankelijk te zijn of sluit het reguliere aanbod door deze instellingen onvoldoende aan bij migrantenouders (Van den Broek & Kleijnen, 2011; Kalthoff, 2009). Vooralsnog is het van belang dat er passende opvoedondersteuning wordt ontwikkeld voor Syrische ouders die met opvoedproblematiek kampen, aangezien de opvoeding als beschermende factor kan dienen in tijden van moeilijkheden (Elbedour, Ten Bonsel, & Bastien, 1993).

Stichting Stimulance is al jaren actief op het gebied van passende opvoedondersteuning, waarbij ze ouders en jongeren met een migratieachtergrond stimuleren om een plek te vinden binnen de samenleving. In samenspraak met de doelgroep initiëren, ontwikkelen en voeren ze verschillende projecten uit met betrekking tot sociale vraagstukken. Zo ook met het programma *Opvoedambassadeurs aan Zet*. Hierin worden migrantenouders, op basis van hun communicatieve vaardigheden en sociale netwerk, ingezet als opvoedambassadeur om moeilijk bereikbare allochtone ouders in hun eigen omgeving op een laagdrempelige manier te ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen. Dit programma wordt momenteel doorontwikkeld en Stimulance wil zich meer verdiepen in de actuele behoeften binnen de Syrische gemeenschap met betrekking tot opvoedondersteuning.

Er is tot op heden weinig onderzoek gedaan met input van vluchtelingouders zelf, zoals de strategieën die ze gebruiken om hun kinderen op te voeden, terwijl ze ook de uitdagingen van hervestiging in een nieuw land aangaan (Grant & Guerin, 2014). Dit onderzoek richt zich daarom op welke behoeften er spelen met betrekking tot opvoedondersteuning onder Syrische ouders in grootstedelijk context, en in hoeverre deze behoeften als aanknopingspunt kunnen dienen voor het programma *Opvoedambassadeurs aan Zet*.

THEORETISCH KADER

Vluchtelingenbeleid in Nederland

Een vluchteling wordt als volgt gedefinieerd: "(...) elke persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees niet wil inroepen (...)" (Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, 1951). Zodra vluchtelingen Nederland bereiken worden zij ondergebracht in asielzoekerscentra (AZC) waar zij de asielprocedure doorlopen in afwachting van een verblijfsvergunning (Immigratie en Naturalisatiedienst, 2019). Zodra ze als vluchteling worden erkend, krijgen ze een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Deze is in principe geldig voor 5 jaar, maar kan tussentijds worden ingetrokken wanneer de situatie in het land van herkomst is gewijzigd, bijvoorbeeld wanneer de burgeroorlog voorbij is of als het regime is veranderd (art. 31, lid 1, sub c, Vreemdelingenwet, 2000). In Nederland worden ze ondergebracht in gemeenten, waar ze mogen werken, een aanvraag kunnen indienen voor gezinshereniging en er van ze wordt verwacht dat ze verplicht inburgeren (DUO, 2019; art. 2, lid 1, Wet Inburgering, 2019).

Het inburgeringstraject bestaat uit een participatieverklaringstraject, de examinering van mondelinge en schriftelijke vaardigheden in de Nederlandse taal en de examinering van kennis van de Nederlandse samenleving (art. 7, lid 2, Wet Inburgering, 2019). Het centrale uitgangspunt van het traject is dat de vluchtelingen weten wat het inhoudt om Nederlander te zijn (Van Huis & Regt, 2005; Fischler, 2014). Het inburgeringstraject valt geheel onder de verantwoordelijkheid van de vluchteling en hierbij moeten ze de lessen en examens zelf regelen en betalen (DUO, 2019).

Sinds de Wet Inburgering in 2013 is ingegaan, is er veel kritiek op geweest. Onder andere wordt het aanleren van 'typisch Nederlandse' gewoonten en gebruiken gezien als het opleggen of zelfs afdwingen van die gewoonten en gebruiken, en is er weinig ruimte voor de erkenning van de eigen culturele normen en waarden (Van Huis & Regt, 2005; Entzinger, 2014). Zoals het systeem er nu uitziet, wordt het voor vluchtelingen lastig om het traject succesvol af te ronden (VluchtelingenWerk Nederland, 2019).

Syriscche vluchtelingen. Nederland telde in 2018 een totaal van 67.525 Syrische vluchtelingen (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2018). Syrische vluchtelingen wonen

verspreid door heel Nederland, waarvan het hoogste percentage zich bevindt in Amsterdam, Utrecht en Rotterdam (CBS, 2016). De meeste Syriërs in Nederland zijn Arabieren, spreken Arabisch en zijn moslim (Hassan et al., 2015). Van de Syrische doelgroep leeft ongeveer 60% in gezinsverband, wat een hoger percentage is dan bij andere nieuwkomers (CBS, 2016). Syrische nieuwkomers hebben tevens vaker een eigen woning in vergelijking met andere migrantengroepen en maken vaker gebruik van de mogelijkheid tot gezinsherenigingen (CBS, 2017).

Syrische cultuur & opvoeding

De Syrische cultuur wordt gekenmerkt als een collectivistische cultuur (Hofstede, 1980). Binnen deze cultuur worden waarden als wederzijdse afhankelijkheid, respect en verbintenis benadrukt (Hofstede 1980; Singelis, Triandis, Bhawuk, & Gelfand, 1995). Daarnaast wordt er ook belang gehecht aan de sociale plicht die leden hebben tegenover sociale meerderen. Er wordt verwacht dat persoonlijke behoeften ondergeschikt worden gesteld aan het welzijn van de groep, of dat er doelen worden gekozen die geen bedreiging vormen voor de groepsharmonie (Hui & Triandis, 1986). Binnen de opvoeding uit zich dit in autoritair gedrag van de ouders waarbij gehoorzaamheid en respect van de kinderen wordt geëist (Rudey & Grusec, 2006). Er is weinig ruimte voor eigen inbreng van de kinderen. Doorgaans beroepen Syrische ouders zich ook op de hulp van het sociale netwerk of van familieleden, die vaak bij elkaar in de buurt wonen, voor ondersteuning bij het opvoeden (Childminding Monitoring, Advisory and Support [CMAS], 2015). De autoritaire opvoedingsdoelen zijn normatief bepaald en weerspiegelen niet noodzakelijk een gebrek aan warmte, maar worden eerder als een manier gezien om een optimale ontwikkeling voor de kinderen te verwezenlijken (Rudey & Grusec, 2006). Onderzoek suggereert dat een dergelijke autoritaire aanpak de minst gunstige uitkomsten zal hebben voor de ontwikkeling van kinderen (Baumrind, 1991; Deković & Prinzie, 2014). Echter is dit afhankelijk van de context, aangezien kinderen de betekenis van autoritair ouderschap interpreteren op basis van wat normatief is (Kağıtçıbaşı, 1996). Kinderen in meer onderling afhankelijke culturen zien sterke ouderlijke controle als normaal en niet noodzakelijkerwijs als een weerspiegeling van ouderlijke afwijzing (Kağıtçıbaşı, 1996).

Integratie

In Nederland komen Syriërs in aanraking met de Nederlandse normen, waarden en cultuur, hetgeen kan leiden tot verschillende processen. Berry (1997) heeft een typologie gemaakt waarbij er onderscheid wordt gemaakt in de mate waarin immigranten willen deelnemen aan de nieuwe, dominante cultuur en in welke mate ze bereid zijn om hun oude cultuur op te geven. Dit gehele proces staat bekend als acculturatie, waarin er geïntegreerd kan worden tussen assimilatie, integratie, segregatie en marginalisatie (Redfield, Linton, & Herskovits, 1936; Berry, 1997; Bornstein & Bohr, 2011). Acculturatie verwijst naar het proces dat optreedt wanneer groepen individuen met verschillende culturen in continue aanraking met elkaar komen en waarbij culturele en psychologische veranderingen plaatsvinden richting de dominante cultuur. Hoewel acculturatie een neutrale term is, die inhoudt dat beide groepen min of meer dezelfde mate van veranderingen zouden moeten ondergaan, zijn in de praktijk de veranderingen voor specifiek bepaalde groepen en praktijken groter is (Berry, 1990).

Het uitgangspunt van het huidige integratiebeleid, is dat nieuwkomers zich integreren (DUO, 2019). Bij integratie wordt er een zekere mate van culturele integriteit bewaard, terwijl er tegelijkertijd wordt geprobeerd om actief deel te nemen aan de maatschappij (Berry, 1997). Een voorwaarde van integratie is dat de dominante maatschappij een open en inclusieve houding heeft tegenover culturele diversiteit (Berry, 1991). Het is de vraag of dit tegenwoordig nog steeds het geval is in Nederland, aangezien in het huidige integratiebeleid weinig aandacht wordt geschonken aan de erkenning en het behoud van de culturele identiteit van nieuwkomers (Entzinger, 2014).

Culturele migratie en integratie worden daarnaast vaak gezien als lineair processen, waarbij de culturele normen en waarden van de ene cultuur worden getransformeerd naar de andere cultuur (Castles, 2010; Diminescu, 2008). Echter kan een dergelijke visie geen verklaring bieden voor de culturele dynamiek en complexiteit die kenmerkend is voor migratie-situaties, of voor culturele veranderingen in het algemeen (Hannerz, 1992; Hermans & Kempen, 1998). De confrontatie tussen twee culturen kan namelijk ook nieuwe mengvormen doen ontstaan waarin verschillende culturele eisen worden verenigd, die kwalitatief gezien anders zijn dan de praktijken die al bestonden (Kağitçibaşı, 1996; De Haan, 2011). Er wordt getracht een balans te vinden tussen de normen en waarden van de maatschappij en de eigen religieuze en culturele levenswijze, een coëxistentie van individualistische en collectivistische waarden (Kağitçibaşı,

1996). Dit maakt het mogelijk om te begrijpen waarom immigrant-praktijken zich ontwikkelen volgens een afzonderlijk proces.

Opvoeden na migratie. Door migratie worden ouders geconfronteerd met de noodzaak hun opvoeding opnieuw te vorm te geven omdat hun oude praktijken niet meer worden ondersteund door de nieuwe omgeving (De Haan, 2011). In een groot deel van de literatuur wordt de transformatie naar nieuwe vormen van opvoeding geassocieerd met een verandering van een 'traditioneel' model van opvoeding naar een 'modern' model (Kağıtçıbaşı & Ataca, 2005). In het traditionele, collectieve, model garanderen waarden als gehoorzaamheid en onderlinge afhankelijkheid de mate van loyaliteit van de familie naar het kind toe, terwijl in de moderne, individualistische omgeving gelijkwaardige relaties en onafhankelijkheid van het kind de norm zijn. In het geval van de Syrische ouders zou het bijvoorbeeld zo zijn dat ze meer een autoritatieve opvoedstijl beginnen te hanteren, een stijl die succesvol blijkt te zijn voor de ontwikkeling van kinderen in westerse maatschappijen (Baumrind, 1991). Kenmerken van deze opvoedstijl zijn dat ouders de positieve kwaliteiten van het kind benadrukken met een hoge mate van warmte en responsiviteit, maar tegelijk duidelijke regels en afspraken voor het gedrag hanteren (Baumrind, 1991).

Tegenwoordig ligt er meer nadruk op de uitkomsten van het integratieproces, en minder focus op het begrijpen van het moeilijke proces die ouders moeten doorstaan bij het evalueren van hun culturele waarden om te bepalen welke te behouden of aan te passen voor het dagelijks en langdurig functioneren van hun families (Clucas, Skar, Sherr & von Tetzchner, 2014; Sherr, Skar, Clucas, von Tetzchner & Hundeide, 2014). Ouders, vooral uit collectivistische samenlevingen, ervaren een sterke druk om hun culturele normen, waarden en praktijken opnieuw te evalueren om sneller te assimileren, bijvoorbeeld over kwesties met betrekking tot geslachtsrollen of de interacties tussen ouder en kind (Deng & Marlowe, 2013). Het zijn echter complexere processen dan een eenvoudige overname waarbij de traditionele praktijken worden vervangen door de dominante opvoedstijl (Pribilsky, 2004). Tijdens deze processen wordt er daarnaast geen aandacht geschonken aan de contextuele factoren bij de vorming van opvoedingsprocessen na migratie (Perreira, Chapman, & Stein, 2006). Opvoeden gebeurt namelijk niet alleen binnen het gezin, er zijn meerdere omliggende factoren die van invloed zijn (Bronfenbrenner, 1979). Zo stuiten veel ouders op een gebrek aan erkenning van hun opvoedkundige opvattingen en gebruiken in een nieuwe culturele context zoals Nederland,

omdat de cultuur van het ontvangende land ze niet begrijpt of het niet met hun eens is (Hagelund, 2002; Shimoni, Este, & Clarke, 2003).

Opvoedondersteuning

In Nederland kan er in het geval van opvoedingsproblematiek een beroep worden gedaan op beschikbare opvoedondersteuning. Opvoedingsondersteuning valt onder de Jeugdwet en daarmee onder de verantwoordelijkheid van de gemeente (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2019). Met de intrede van de Jeugdwet wil de regering eigen kracht en preventie bevorderen in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen (Eerste Kamer 2013-2014, 2019). Opvoedingsondersteuning omvat de activiteiten die specifiek tot doel hebben de opvoedingssituatie van kinderen te verbeteren door de opvoeders te helpen met opvoeden (Hermanns, 1992). Deze activiteiten omvatten voorlichtingen over processen en factoren in verband met opvoeding en ontwikkeling, het geven van adviezen aan ouders, het beïnvloeden van de sociale en fysieke context waarin kinderen zich ontwikkelen en het voorkomen van gezinsproblematiek (Vandemeulebroecke, & Nys, 1999). Opvoedingsondersteuning gaat altijd uit van de situatie en vraag van de ouders, omdat zij primair verantwoordelijk zijn voor de verzorging en opvoeding van hun kind (Prinsen & Koch, 2001). Ouders kunnen hiervoor bijvoorbeeld terecht bij consultatiebureaus, buurtcentra, stichtingen en Centra voor Jeugd en Gezin.

Door de jaren heen is er veel onderzoek gedaan naar de beschikbare opvoedondersteuning in Nederland voor niet-westerse migrantenouders. Hieruit blijkt dat het huidige aanbod van reguliere organisaties onvoldoende aansluit bij niet-westerse migrantenouders (Van den Broek & Kleijnen, 2011; Kalthoff, 2009). Dit komt door een aantal factoren. Een van de barrières is de mate waarin de ouders ervan overtuigd zijn dat de communicatie met de hulpverlener moeizaam zal verlopen door taalverschillen of door hun eigen beperkte taalvaardigheden (Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers, van Dongen, Dekker, Geertzen, & Dekker, 2006). Tevens kan er een mate van wantrouwen zijn richting de hulpverlener, omdat zij denken dat zij, als minderheidsgroepering, niet goed begrepen of serieus genomen zullen worden (Bellaart & Pehlivan, 2011; Logan & King, 2001; Scheppers, et al., 2006). Ook worden de opvoedvragen die migrantenouders hebben niet altijd gedekt door het beschikbare aanbod, bijvoorbeeld vragen met betrekking tot discriminatie, geloofsgelateerde

zaken en identiteitsvorming. Daarnaast heerst er vaak een schaamtecultuur en taboe op het praten met vreemden over persoonlijke problemen wat een barrière vormt bij het benaderen van externe hulp (Bellaart & Pehlivan, 2011). Bij migranten is er ook een gebrek aan informatievoorzieningen gesignaleerd (Pels & Nijsten, 2004; Nieuwhof, 2002; Eldering, 2006). Het blijkt dat niet-westerse migrantenouders vaak concrete informatie nodig hebben over de Nederlandse samenleving en de omgangsvormen. Voor hulp bij problematiek zoeken migrantenouders eerder steun bij familieleden en vrienden (Mak & Pels, 2005). De behoeften en het perspectief van niet-westerse migrantenouders zouden de basis moeten vormen voor het ontwikkelen van passende opvoedondersteuning (Pels & Nijsten, 2004; Nieuwhof, 2002; Eldering, 2006).

De beschikbare wetenschappelijke kennis naar opvoedondersteuning onder niet-westerse migrantenouders, is voornamelijk gebaseerd op Marokkaanse en Turkse arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten zijn echter anders dan vluchtelingen, vanwege het feit dat hun geschiedenis en hun motieven om te migreren verschillen (Bakker, Dagevos & Engbersen, 2014). Zo kampen Syrische ouders regelmatig met verschillende stressoren die voortkomen uit het leven als een vluchteling en die ook de opvoeding beïnvloeden (Almqvist & Broberg, 1999; Betancourt & Khan, 2008; Kanu 2008; Beiser et al., 2011). Vaak zijn ze bij aankomst al blootgesteld geweest aan oorlogsgelateerde stressoren, zoals verkrachting, moord, verlies van huizen en familieleden en de vlucht naar een onzeker bestaan (Silove, Ventevogel, & Rees, 2017). Hierdoor hebben ze een hoger risico op het ontwikkelen van veelvoorkomende psychische stoornissen, zoals depressie, angst en posttraumatische stressstoornis (De Jong, Komproe, & Van Ommeren, 2003). Naast deze ervaringen met mogelijke traumatische gevolgen, worden ze in Europa ook getroffen door stressvolle omstandigheden (Kirmayer et al., 2011). Ze omvatten culturele integratieproblemen, discriminatie en een ongunstig politiek klimaat, het verlies van gemeenschaps- en familiesteun, verveling en eenzaamheid. Ouders worstelen met het leren van de nieuwe taal en cultuur (Kanu, 2008). Ze erkennen daarnaast dat hun opvoedpraktijken niet passen in de nieuwe sociale omgeving, maar voelen zich ook ongemakkelijk bij de alternatieven (Kim, Chen, Li, Huang & Moon, 2009). Al deze factoren tezamen hebben effect op de opvoeding van de ouders, de band die de ouders met het kind hebben en het mentale welzijn van de kinderen zelf (Almqvist & Broberg, 1999; Kanu, 2008; Beiser et al., 2011).

Huidige studie

Stichting Stimulance is een non-profit organisatie die zich al jaren actief inzet op het gebied van opvoedondersteuning in de gemeente Rotterdam en omstreken. Dit doen ze door samen met de doelgroep, interventies en programma's te initiëren, ontwikkelen en uit te voeren. Ze zijn onder andere ontwikkelaar en uitvoerder van het programma *Opvoedambassadeurs aan Zet*. Dit programma zorgt ervoor dat moeilijk bereikbare ouders in hun eigen omgeving op een laagdrempelige manier worden ondersteund door andere ouders bij de opvoeding van hun kinderen, waarbij gelijkwaardigheid en herkenbaarheid centraal staan. De Opvoedambassadeurs zijn zelf ouders, vaak met een niet-westerse migratieachtergrond, die worden geworven uit de deelnemers van een eerdere pedagogische training of uit het brede netwerk binnen de stad. Deze ouders hebben goede communicatieve vaardigheden, een groot netwerk en durven moeilijke situaties te bespreken met andere ouders. Door middel van een verdiepende training worden ze voorbereid op het aangaan van vertrouwelijke gesprekken met andere ouders over verschillende thema's, zoals puberteit, radicalisering en huiselijk geweld. Ook leren ze gespreksvaardigheden, het bieden van adequate ondersteuning en hoe ze duidelijk de grenzen van hun begeleiding kunnen aangeven. Het contact tussen de Opvoedambassadeurs en de ouders vindt plaats op laagdrempelige basis, waarbij er gesprekken worden gevoerd en advies wordt gegeven over verschillende opvoedvragen van de ouders. Dit zorgt ervoor dat ouders die de stap richting een instantie te groot vinden, toch hun zorgen kunnen uiten en hulp kunnen krijgen. De doelgroep zijn migranten- en vluchtelingouders en hun kinderen uit Rotterdam en omstreken.

Uit onderzoek is gebleken dat de meerderheid van de opvoedambassadeurs positieve veranderingen hebben gezien in de situaties van de ouders die zij helpen (Van Wonderen & Capel, 2017). Ook zorgen ontmoetingen met ouders met eenzelfde culturele- en migratieachtergrond voor herkenning en wordt het onderlinge vertrouwen gestimuleerd om opvoeding te kunnen bespreken en delen, waarna ze nog doorverwezen kunnen worden naar relevante instanties (Van Beurden, 2014). Echter blijkt ook een groot deel van deze opvoedambassadeurs in situaties met zware opvoedproblematiek handelingsverlegen te zijn, of onzeker over welk advies ze moeten geven (Capel, 2017).

Binnen dit project worden er ook een hoop nieuwe Syrische ouders bereikt. Het is hierom van belang te onderzoeken welke behoeftes deze ouders hebben om te kijken of dat goed aansluit binnen het project. Het doel van het huidige onderzoek is om de behoeftes van Syrische ouders

te achterhalen met betrekking tot opvoedondersteuning, en in hoeverre deze nog als aanknopingspunt kan dienen voor het verder ontwikkelen van het programma

Opvoedambassadeurs aan Zet. De vraagstelling luidt dan ook als volgt: *Welke behoeften spelen er onder Syrische ouders in Nederlandse grootstedelijke context met betrekking tot opvoedondersteuning en welke aanknopingspunten biedt dit voor het programma*

Opvoedambassadeurs aan Zet? Ter beantwoording van deze vraagstelling zullen de volgende onderzoeksvragen worden gesteld: *1. Hoe wordt de Syrische opvoeding vormgegeven? 2. Op welke manier vormen de Syrische ouders hun opvoeding in Nederland? 3. Welke behoeften met betrekking tot opvoedondersteuning komen hieruit voort?*

Methode

Onderzoeksdesign

De onderzoeksvraag zal onderzocht worden aan de hand van een kwalitatief onderzoeksdesign. Een kwalitatieve onderzoeksmethode geeft hier de beste mogelijkheden voor, aangezien het streeft naar het explorerend begrijpen van fenomenen in natuurlijke situaties (Patton, 2001). De behoeften van de ouders kunnen via deze methode toegelicht worden vanuit hun eigen perspectief.

Respondenten

Binnen het onderzoek werden 10 Syrische ouderparen binnen de gemeente Rotterdam en omstreken als steekproef genomen. Vooraf aan het onderzoek werden er ook 3 explorerende pilot-interviews afgenomen om zien welke onderwerpen er daadwerkelijk spelen binnen de doelgroep. Dit vond plaats met een Syrische vader die erg betrokken is binnen de gemeenschap, met een Marokkaans-Nederlandse trainster van migrantenmoeders en daarnaast nog een Syrische moeder. Hierna werd de doelgroep benaderd binnen het Syrische netwerk van Stichting Stimulance. Ook werden sommige respondenten bereikt door het sneeuwbaaleffect, waarbij de respondenten zelf contact zochten met andere respondenten voor deelname aan het onderzoek.

Dataverzameling

De dataverzameling vond plaats tussen begin maart en begin mei 2019. Er werden semi-gestructureerde interviews afgenomen aan de hand van een topiclijst (bijlage 1). De topics in de topiclijst zijn samengesteld op basis van literatuur en de explorerende pilot-interviews.

Voorafgaand aan de interviews werden de Syrische ouderparen door middel van een informed consent, die zowel in het Nederlands als Arabisch is geschreven, geïnformeerd over de procedure en de doelstellingen van het onderzoek (bijlage 2). Dit verzekert de ouders ervan dat het een vrijwillige deelname aan het onderzoek betreft. Hiervoor gaven zij toestemming. Er werd aangeduid dat de verwerking van de gegeven informatie geheel anoniem zal zijn. Dit was cruciaal met betrekking tot het verkrijgen van gevoelige informatie.

Tijdens de interviews werden de vaders en moeders, indien nodig, vergezeld door een tolk. Deze tolk is zelf bekend binnen de Syrische gemeenschap in Rotterdam en daarom vaak een vertrouwd gezicht voor de respondenten. Twee interviews zijn zonder tolk afgenomen, aangezien deze ouderparen in het Engels en Nederlands goed konden communiceren. Hiernaast waren er nog een aantal respondenten die de Nederlandse of Engelse taal goed beheersten, echter vonden ze het fijner om in het Arabisch te antwoorden en prefereerden ze de aanwezigheid van een tolk. De genoemde quotes in het resultaatdeel zijn voornamelijk vertalingen van de tolk.

Analyse

De interviews werden opgenomen. Hierna werden ze in het geheel uitgewerkt door ze verbatim te transcriberen, wat de betrouwbaarheid waarborgt (Boeije, 2010). Vervolgens werden ze op inductieve wijze geanalyseerd, door ze eerst open te coderen. Hierbij krijgen de fragmenten een passende code die de inhoud dekt. Hierna werden de codes axiaal gecodeerd in het programma NVivo, voordat er verbanden werden gelegd en conclusies werden getrokken. Er werd gekeken naar de verschillen en overeenkomsten tussen de codes, waarna ze werden ingedeeld op basis van de informatie die ze bevatten en werden samengevoegd. Hier werd een overkoepelende code van gemaakt (bijlage 3).

Resultaten

In totaal zijn er 10 Syrische ouderparen geïnterviewd uit de gemeente Rotterdam en omstreken. Gemiddeld zijn de respondenten tussen de 30 en 40 jaar oud en hebben ze 2 tot 3 kinderen per gezin. Ten tijde van de interviews waren ze gemiddeld 1,5 tot 2 jaar in Nederland. De samenstelling onder de respondenten verschilt qua afkomst. Twee ouderparen hebben een Palestijnse afkomst, echter zijn zij en hun kinderen opgegroeid in Syrië. Daarnaast zijn er twee vrouwelijke respondenten die een Jordaanse en Saudi-Arabische afkomst hebben, beide zijn wel getrouwd met een mannelijke respondent van Syrische afkomst. Drie ouderparen woonden in

Saudi-Arabië toen de oorlog uitbrak, en zijn van daaruit richting Nederland vertrokken. De rest van de ouderparen woonde in Syrië toen de oorlog uitbrak. Alle ouders hebben een islamitische achtergrond en spreken allemaal vloeiend Arabisch. Twee mannelijke ouders kunnen zich goed verwoorden met de Nederlandse taal. Daarnaast konden zij en hun partners ook goed Engels en waren er ook nog twee andere ouderparen die het Engels goed beheersen.

De resultaten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën: Opvoeding in Syrië, Ervaringen in Nederland, Percepties over Nederlandse opvoeding, Opvoeden in Nederland vanuit de Syrische Cultuur en Opvoedondersteuning. In elke categorie worden de factoren uiteengezet die te maken hebben met de opvoeding van de Syrische ouders in Nederland. Deze volgorde is aangehouden omdat er op deze manier de belangrijkste (contextuele) factoren worden uiteengezet, op basis van de pilot-interviews en literatuur, die invloed hebben op de opvoeding die de respondenten geven in Nederland, hoe deze opvoeding eruit ziet en welke behoeften daaruit voortkomen.

Opvoeding in Syrië.

Alle respondenten gaven aan dat bij de Syrische opvoeding het van belang is dat het kind respect heeft voor ouders en volwassenen. Er wordt van ze verwacht dat ze hun stem niet verheffen tegen hen. Ze groeien duidelijk op als onderdeel van een grotere familie waarin de onderlinge banden bewust onderhouden worden. Vaak zijn opa's, oma's, ooms, tantes en zelfs burens betrokken bij de opvoeding. De respondenten geven aan dat zij hun kinderen meegeven wat goed en fout is op basis van de Islam, dit geldt als richtlijn binnen de gehele opvoeding. Enkele respondenten geven aan kritisch te zijn tegenover de opvoedpraktijken binnen de Syrische manier van opvoeden: *“Soms hebben ze van die hele oude denkwijze en dergelijke dat dan niet strijkt, strookt met hoe hij, als vader, dingen ziet. En dan vindt hij het niet goed.”* (Tolkvertaling *Syrische vader, 34 jaar*). De respondenten die dit aangeven beheersen de Nederlandse of Engelse taal.

Ervaringen in Nederland

De respondenten hebben in de afgelopen jaren dat ze in Nederland verbleven verschillende ervaringen opgedaan. Deze ervaringen hebben volgens de respondenten invloed gehad op de mate van participatie in de Nederlandse samenleving, de invulling van de opvoeding en de mate

van bekendheid met opvoedondersteuningsinstanties. De volgende categorieën zullen worden besproken: Inburgering en Tijdelijke Verblijfsvergunning.

Sommige respondenten beschreven dat ze zich vrij, fijn en ongebonden voelen in Nederland. Dit komt door het contrast met de oorlog en chaos die er heerste in Syrië. De respondenten die dit aangaven beheersten de Engelse of Nederlandse taal. Daarnaast werd er ook aangegeven door alle respondenten dat ze zich in Nederland vaak vluchteling voelen, omdat ze ook zo benaderd en behandeld worden door Nederlanders. Ze hebben het gevoel dat ze niet serieus worden genomen en dat er vaak van ze wordt gedacht dat ze achterlopen qua ontwikkeling en levensstijl: *“Naast het feit dat zij als gesluierde vrouw ehm, als minder wordt gezien, of niet zo goed behandeld wordt zoals dat gewend was in haar, eh, vorige land... (...) Ze kijken altijd raar op als ze te horen krijgen dat zij werkte, dat zij heeft gestudeerd, goed geschoold is, ehm, dat zij een status had daar waar ze woonde. Dus dat zit haar altijd dwars. (...) Altijd het gevoel dat ze minder is, alleen maar omdat zij gesluierd is of omdat zij uit Jordanië komt, of vluchteling is.”* (Tolkvertaling Jordaanse moeder, 38 jaar).

Inburgering. Alle respondenten gaven aan dat ze op de hoogte zijn van de eisen die er werden gesteld binnen het inburgeringstraject, zoals het leren en oefenen van de Nederlandse taal. Ze erkennen dat dit van belang is om te participeren binnen de Nederlandse samenleving.

Echter, gaven alle respondenten aan dat het huidige inburgeringssysteem hierin niet effectief is. Zo bleek uit de interviews dat meerdere ouders tijdens het inburgeringsproces in klassen werden gezet met alleen maar andere nieuwkomers, waardoor ze de kans niet kregen om de Nederlandse taal goed te oefenen. Ook hierin voelden ze dat ze als vluchteling behandeld werden. Ze kwamen, volgens hen, te weinig in contact met andere Nederlanders. Dit zorgt voor een taalbarrière, waardoor de ouders die de Nederlandse of Engelse taal niet machtig zijn zich minder zelfverzekerd voelen om naar buiten te gaan en zich te mengen in de Nederlandse samenleving. Respondenten die zelf wel Engels spraken gaven aan dat het spreken van Engels hun niet altijd verder helpt, aangezien niet iedereen in hun omgeving ook goed Engels kan of wilt spreken: *“Ze heeft het over eh.. Haar zoontje die heel erg ziek was en een operatie nodig had in het ziekenhuis, en daar... zij was toen bij hem en toen wilde ze Engels gaan praten tegen de dokter. Maar die gaf toen aan: ‘Nee, je bent in Nederland, je moet Nederlands praten en geen Engels.’ (...) Daar schrok zij wel een beetje van.”* (Tolkvertaling Jordaanse moeder, 38 jaar).

Tijdelijke verblijfsvergunning. Met het tijdelijke verblijfsvergunning is er een risico dat de ouders teruggestuurd kunnen worden naar het land van herkomst zodra het ‘veilig’ wordt verklaard. De meeste respondenten gaven aan dit risico als dramatisch te ervaren: *“Eigenlijk heb ik het doorgegeven bij IND dat ik, als ik naar eh, Syrië moet terug, naar Syrië dan eh, ja, misschien ga ik doodstraf krijgen of zo. En dat is niet eh, ja, ik heb het duidelijk gegeven. Niet alleen ik, ook die andere mensen die vanuit die, vanuit Syrië gevlucht door die regeerdienst, dat is niet eh... dat is echt een misdrijf in Syrië.”* (Syrische vader, 25 jaar). Een enkel ouderpaar gaf aan dit risico niet als lastig te ervaren, omdat ze voorheen in Saudi-Arabië verbleven, waar ook op elk moment de verblijfsvergunning ingetrokken kon worden en ze terug moesten naar Syrië.

Daarnaast geven bijna alle respondenten aan dat als ze teruggestuurd worden de gevolgen het zwaarst zullen wegen voor hun kinderen, vooral als het gaat om hun educatie. Alle respondenten spraken erg positief over het Nederlandse educatiesysteem en het feit dat hun kinderen daar nu gebruik van maken. Echter maken ze zich op dit gebied ook het meeste zorgen: *“En nu ze eindelijk hier in Nederland zijn en ze een beetje stabiliteit hebben gekregen qua school, qua ehm, opleiding en dergelijke. En dat, dan hangt altijd weer het gevaar boven hun hoofd van je kind, of wij moeten allemaal straks terug. En dan is wat dat betreft is dat voor de ouders is dat ehm, dramatisch.”* (Tolkvertaling Syrische vader, 43 jaar). Ze zien dat de kinderen hier sneller stabiliteit vinden en het naar hun zin hebben. Vooral respondenten die in Nederland zijn aangekomen met jonge kinderen merken dat hun kinderen zich het snelst aanpassen aan de taal en de omgeving. Ze zien dat het kind niet op hetzelfde niveau is als een kind met dezelfde leeftijd in Syrië, qua beheersing van de Arabische taal en cultuur. Hierdoor kunnen ze niet goed participeren in Syrië, mochten ze teruggestuurd worden. Enkele respondenten, voornamelijk degenen die de Nederlandse of Engelse taal niet machtig waren, gaven aan dat ze hierdoor handelingsverlegenheid ervaren met betrekking tot hun opvoeding en welke invulling ze deze moeten geven: *“Moet ik ze laten wennen aan de Nederlandse cultuur hier? Aan de manier van doen en denken? Of moet ik, nee, moet ik alsnog het Arabische cultuur en, ja, dat allemaal meegeven? Ze zit in dubio. (...) Ze zegt, als ik zulke verhalen hoor, dan nee, dan neig ik meer naar, dan wil ik ze op een Arabische manier opvoeden. Dan wil ik ze eeh.. De Arabische cultuur meer meegeven en eh, dat ze weten ook, als ze dan terug gaan, dan meer hebben meegekregen ook.”* (Tolkvertaling Jordaanse moeder, 38 jaar). De rest van de respondenten gaven aan dat dit risico geen invloed heeft op de vormgeving van de opvoeding.

Percepties over Nederlandse opvoeding.

Een deel van de respondenten gaf aan niet heel bekend te zijn met de Nederlandse manier van opvoeden. Dit komt doordat ze weinig tot geen Nederlandse contacten te hebben, vaak alleen met een taalcoach of met de bureu. De sociale contacten die ze hier hebben opgebouwd bestaan grotendeels uit Syriërs of andere migrantengroepen. Twee respondenten gaven aan dat ze Nederlandse vrienden hadden met wie ze regelmatig spreken. Deze respondenten beheersen allebei de Nederlandse taal en zijn actief binnen de maatschappij in de vorm van werk of een opleiding.

De andere respondenten baseerden hun mening over de Nederlandse opvoedpraktijken op basis van de ervaringen die ze hebben met de Nederlandse vrienden van hun kinderen.

Kenmerken van de Nederlandse opvoeding die er werden genoemd waren onder andere dat de kinderen worden gestimuleerd om hun eigen mening te geven, dat de kinderen geleerd wordt om respect te hebben tegenover anderen, maar ook dat er een grote mate van vrijheid wordt gegeven. Hierin gaven alle respondenten aan dat er binnen de Nederlandse opvoeding meer vrijheid wordt gegeven dan binnen de Syrische opvoeding. Vaak zijn ze dat niet gewend. Ook zagen alle respondenten dit niet geheel als iets positiefs, omdat ze bang zijn dat de kinderen bepaalde gewoonten gaan overnemen die als normaal worden gezien binnen de Nederlandse maatschappij, maar niet stroken met hun (religieuze) normen en waarden, zoals alcohol- en drugsgebruik, het gebruik van scheldwoorden, het ongehoorzaam zijn richting ouderen, maar ook het aangaan van romantische relaties en homoseksualiteit. Het kind heeft volgens de respondenten een verantwoordelijkheid richting de ouders, om later voor hen te zorgen. Omdat er in Nederland een grotere mate van vrijheid is denken ze dat deze verantwoordelijkheid komt te vervallen en er meer nadruk wordt gelegd op het individu: *“Ze zei van eh, even terug naar het punt dat ze zei van, dat het de kinderen, dat ze het gevoel heeft dat kinderen nogal gewoon los worden gelaten. Eh, het feit dat ze in, ja, vanaf jongs af aan op een eh, kinderopvang worden gedumpt, gezet, (...) Kinderopvang worden gezet. En eh, dat ze niet het gevoel heeft dat ze er echt naar hun wordt omgekeken of hun opvoeding. En dat, dat leidt er weer toe dat als de kinderen weer opgroeien, zoals de vader aangaf, dat de kinderen hun ouders in een eh, bejaardentehuis zetten.”*

(Tolkvertaling Syrische moeder, 36 jaar). Een enkeling, die de Nederlandse taal goed beheerst, gaf aan dat hij op bepaalde gebieden de vrijheid binnen de Nederlandse opvoeding als iets positiefs ziet: *“Ook eh, en eh, in Syrië, soms durven wij niet ons mening te geven. En hier,*

misschien dat is ook goed voor het kind, het helpt met zijn eh, ja, zijn eh, karakter. Dus ja, het is belangrijk als hij een mening ook eh, geeft. En ook, wij moeten ook hem eh, laten voelen dat zijn mening is belangrijk voor ons.” (Syrische vader, 25 jaar).

Vormgeving Syrische opvoeding in Nederland.

Uit de interviews kwam naar voren dat de meeste respondenten hun opvoeding in Nederland uitoefenen op basis van de Syrische opvoeding die ze zelf hebben gehad. Een aantal gaf aan dat ze niet vinden dat hun opvoeding drastisch verschilt van de, zover zij weten, Nederlandse manier van opvoeden. Alsnog ervaren de meesten moeilijkheden bij het opvoeden van hun kinderen in Nederlandse context. Dit komt voornamelijk doordat hun omgeving is veranderd en er weinig moslims of gelijken in de omgeving zitten die hun opvoeding ondersteunen: *“But like, she came one day to me and she was singing and she make a wrong eh.. (...). A wrong move. And I told her no, don't do it anymore. She says: 'Why mommy? J. is doing it.' Her friend is doing it. She's Dutch. I told her, how, how I explain for her it's not a nice move? (...) For us it is more difficult because you choose your answer for her age and balance with your culture and traditions and your religion, also. This is the difficult.” (Syrische moeder en vader, 32 en 43 jaar).*

De respondenten gaven ook aan dat de scholen waar hun kinderen op zitten hier een grote rol in spelen. Hetgeen wat de kinderen op school leren, komt niet altijd overeen met wat de ouders mee willen geven. Ouders zien ook dat hun kinderen hierdoor beïnvloed worden. Dit zorgt voor angst onder de ouders: *“En ze gaf een voorbeeld van haar zoontje die eh, op school een filmpje kreeg te zien over eh, bier. Dat hij dus verteld werd dat als ze later groot worden of groter zijn dat ze dan bier kunnen gaan uitproberen. Als ze eenmaal op die leeftijd komen. Daar is zij dus zo bang voor, dat zij, dat haar kinderen dat als normaal gaan zien. Want hij kwam thuis en hij vroeg haar; mogen wij dat drinken? (...) En dat probeerde zij dan uit te leggen vanuit haar geloof. Dus zij is wel bang dat hij straks, als hij eenmaal op die leeftijd zit, dat hij denk van eh, ja, dit is normaal, dit is hier normaal dus ik ga het uitproberen en, ja. Dus daar is zij vooral bang voor.” (Tolkvertaling Syrische moeder, 30 jaar).*

Enkele respondenten gaven aan dat ze hierin een balans proberen te vinden, wat ze soms als lastig ervaren. De basis van de opvoeding is niet veranderd; ze vinden het nog steeds van belang dat het kind respectvol blijft tegen ouderen, ouderen gehoorzaamt en ze houden de regels binnen de Islam aan als uitgangspunt. Ook buiten het gezin: *“Hij geeft nu een voorbeeld van zijn*

jongste kindje dat, dat hij een keer eh, niet wilde luisteren naar de juffrouw. En toen heeft hij eeh, nou ja, het oudste kind heeft dat toen tegen de vader gezegd, dus tegen hem. En hij heeft de volgende dag heeft ie zijn kindje meegenomen naar school en heeft ie gevraagd om zijn excuses aan te bieden aan de juf. Voor het feit dat ie eh, volgens de vader is dat onrespectvol gedrag. En eh, toen heeft de juf aangegeven van: 'Ja, dat is niet nodig, om zijn excuses aan te bieden.' Toen zei hij: 'Het is meer voor mijn kind zelf, dat ie leert om respectvol om te gaan met ouderen, dan voor jou.'" (Tolkvertaling Syrische vader, 49 jaar). De manier waarop de opvoeding tot uiting komt, is bij sommige respondenten wel veranderd sinds dat ze in Nederland zijn. Deze respondenten erkennen dat ze dit moesten aanpassen omdat ze nu eenmaal in Nederland zijn en dingen hier anders gaan: *"Ja, meer geduld, meer... wat de vader al aangaf eh, praten over dingen, zodat de dochters gewoon eh, accepteren en eh, ook aan kunnen wennen. Dat het zo gaat hier in huis."* (Tolkvertaling Syrische vader, 39 jaar). De ouders die dit aangeven zijn voornamelijk de ouders die de Engelse of Nederlandse taal goed beheersen.

Opvoedondersteuning

De meeste respondenten zijn bekend met de mogelijkheid om hulp bij de opvoeding te krijgen in de vorm van opvoedondersteuning. Vaak zijn ze alleen bekend met de GGD, omdat die bij de respondenten thuis langs is geweest. Daarnaast zijn sommige respondenten bekend met een aantal andere organisaties, waar ze niet de namen van konden opnoemen. De respondenten die aangaven bekend te zijn met meerdere organisaties zijn de Nederlandse of Engelse taal machtig. Van alle respondenten was er een ouderpaar die aangaf regelmatig langs de GGD te gaan voor advies bij de opvoeding. Hiervan kon de vader de Nederlandse taal goed spreken en volgde hij een opleiding aan een hogeschool. De rest van de respondenten gaf aan niet snel af te stappen op een instantie voor ondersteuning, aangezien ze tot op heden daar geen behoefte aan hebben gehad. Naar eigen zeggen gaat de opvoeding in Nederland goed en hebben ze het onder controle.

Ze hebben er daarnaast geen vertrouwen in dat de Nederlandse instanties hen goed kunnen ondersteunen: *"Nee eh, ze vragen geen hulp bij organisaties en dergelijke. Zoals ik al aangaf, zoals ik al aangaf, hij weet wel hoe hij zijn kinderen moet opvoeden, vooral omdat hij een Arab-, een andere opvoeding hanteert dan de Nederlandse eh, organisaties. Ehm, of de Nederlanders en de organisaties waar de Nederlanders voor werken."* (Tolkvertaling Syrische vader, 48 jaar). In het geval van moeilijke opvoedkwesties, proberen enkele respondenten het

zelf op te lossen. Andere respondenten gaan bij opvoedvragen vaak voor advies richting hun eigen sociale netwerk, zoals familie of vrienden. Het merendeel van de respondenten heeft voornamelijk Syrische familie en vrienden. Ze onderhouden daarnaast regelmatig contact met familieleden die in het buitenland wonen. Ze prefereren hierin het eigen sociale netwerk boven de beschikbare instanties. Hierin is geen onderscheid te maken tussen de respondenten die wel de Nederlandse of Engelse taal goed spreken en degenen die dat niet beheersen.

Ondanks dat de meeste ouders aangaven geen problemen te ondervinden bij de opvoeding, stuiten ze toch op moeilijkheden. Zo geven meerdere respondenten aan zich zorgen te maken over de toekomst, wanneer de kinderen de puberteit ingaan. Ze zijn zich ervan bewust dat het een moeilijke periode is, waarbij de omgeving steeds meer invloed gaat hebben op het kind en de respondenten meer hun controle verliezen. Ook geven ze aan bang te zijn dat het kind later bepaalde normen en waarden gaat overnemen die als normaal worden gezien binnen de Nederlandse maatschappij: *“De vader geeft aan dat hij vooral niet wilt dat zijn kind ehm, identiteit verliest. Dus zijn Arabische, islamitische identiteit verliest. Dat is iets waar hij, zorgen over maakt.”* (Tolkvertaling Syrische vader, 32 jaar).

Conclusie

Binnen dit onderzoek is getracht te onderzoeken welke behoeften Syrische ouders in grootstedelijke context hebben met betrekking tot opvoedondersteuning.

Uit het onderzoek is er een factor naar voren gekomen die van invloed was op de diversiteit binnen de respondenten, namelijk in hoeverre ze de Nederlandse of Engelse taal beheersen. Dit zorgt ervoor dat ouders minder moeite ervaren om te participeren in de Nederlandse samenleving, maar ook andere ideeën hebben over de traditionele Syrische opvoeding. Het blijkt dat binnen de vormgeving van de Syrische opvoeding bepaalde waarden erg van belang zijn, die ook kenmerkend zijn voor een collectivistische cultuur. Zo maakt het kind duidelijk onderdeel uit van een groter netwerk en draagt de sociale omgeving bij aan de opvoeding. De Islam wordt als richtlijn aangehouden. Syrische ouders vinden het echter niet altijd een goed idee dat de omgeving zich mengt met de opvoeding, aangezien dat haaks kan staan op de opvoeding die de ouders hanteren. De respondenten die dit aangeven beheersen de Nederlandse of Engelse taal.

In Nederland voelen Syrische ouders zich vaak vluchteling, omdat de (Nederlandse) omgeving hen zo benaderd. Hierin maakt de beheersing van de Nederlandse of Engelse taal geen verschil. Dit ervaren ze ook binnen het inburgeringstraject, wat niet altijd effectief blijkt. Ze hebben hierin te weinig contact met Nederlanders, wat nadelig is voor het beheersen van de taal. Door de taalbarrière krijgen Syrische ouders geen goed beeld van de Nederlandse manier van opvoeden en de mogelijkheden om ondersteuning te krijgen. Ze voelen zich te onzeker om zich te mengen in de maatschappij. Deze onzekerheid wordt aangevuld door de tijdelijke verblijfsvergunning. Ouders neigen bewust naar de Syrische manier van opvoeden, voor het geval ze teruggestuurd worden. Toch zijn er enkelen die erkennen dat hun huidige opvoedpraktijken aangepast moesten worden aan de nieuwe omgeving. De ouders die dit aangeven zijn voornamelijk de ouders die de Engelse of Nederlandse taal goed beheersen.

Ouders geven aan bekend te zijn met een aantal opvoedondersteuningsinstanties, maar dit is beperkt. Tot nu toe hebben ze geen behoefte gehad om daar ondersteuning te zoeken, omdat naar eigen zeggen de opvoeding in Nederland goed gaat en ze er geen vertrouwen in hebben dat de instanties hun adequaat kunnen helpen met hun (Syrische) opvoeding. Voor vragen of advies raadplegen ze eerder hun eigen sociale netwerk. Ook dit is afhankelijk van de beheersing van voornamelijk de Nederlandse taal, aangezien enkele ouders aangeven regelmatig langs de GGD gaan voor advies.

Ouders maken zich het meeste zorgen over de vrijheid in Nederland en wanneer hun kinderen de puberteit ingaan. Ze erkennen dat dit een periode is waarin het kind vatbaarder wordt voor invloeden van buitenaf en zijn bang dat het kind zijn Arabische, islamitische identiteit en achtergrond verliest.

Discussie

Dit onderzoek zal bijdragen aan de het verkrijgen van meer inzicht in de praktijken die Syrische ouders hanteren in grootstedelijk context in Nederland met betrekking tot de opvoeding en welke behoeften daaruit voortkomen.

Dit onderzoek sluit op vele punten aan op bestaande theorieën en onderzoeken, maar brengt ook nieuwe inzichten. Zo blijkt de vormgeving van de opvoeding in Syrië aan te sluiten op de kenmerken van een opvoeding uit een collectivistische cultuur. Nadat de Syrische vluchtelingen in Nederland zijn aangekomen, komen er twee culturen samen. Volgens de theorie

van acculturatie, zouden de Syrische ouders culturele en psychologische veranderingen doorstaan richting de dominante, Nederlandse cultuur (Berry, 1997). Echter is dit niet het geval. Een voorwaarde van deze theorie is dat de dominante maatschappij een open en inclusieve houding heeft richting de nieuwkomers (Berry, 1991). Uit het onderzoek is gebleken dat Syrische ouders dit niet zo ervaren, waardoor ze uit voorzorg over het algemeen dezelfde culturele opvoedpraktijken blijven hanteren. Toch zien ze ook de positieve aspecten aan de Nederlandse opvoeding, zoals het hechten van waarde aan de mening van het kind en problemen communicatief op te lossen, wat kenmerkend is voor de autoritatieve opvoeding (Baumrind, 1991).

In dit gehele proces is de beheersing van de Nederlandse of Engelse taal een van de prominente factoren voor de mate waarin Syrische ouders zich openstellen voor de Nederlandse samenleving. Hierin blijkt dat het inburgeringstraject een grote rol speelt. Syrische ouders komen daarin onvoldoende in aanraking met Nederlanders, waar ze wel behoefte aan hebben. Hierdoor blijft hun sociale netwerk voornamelijk bestaan uit dezelfde of andere migrantengroepen. Echter leidt het hebben van een interetnisch sociaal netwerk tot meer kennis van de culturele normen, waarden en tradities van autochtonen (Cruz-Saco, 2008). Tevens leren ze de taal sneller (Chiswick & Miller, 2001). De mate waarin leden van een groep de taal van de ontvangende samenleving spreken, wordt als aanwijzing gezien van de afstand tussen deze groep en de ontvangende samenleving (Dagevos, 2001). Een taalbarrière weerhoudt Syrische ouders ervan om de stap te zetten richting opvoedondersteuning, vanwege de mate waarin ze overtuigd zijn dat de communicatie met de hulpverlener moeizaam zal verlopen door hun eigen beperkte taalvaardigheden (Bellaart & Pehlivan, 2011; Scheppers, van Dongen, Dekker, Geertzen, & Dekker, 2006).

Ten slotte is er nog een belangrijke factor naar voren gekomen, namelijk de invloed van de tijdelijke verblijfsvergunning. Vanuit de wetenschappelijke literatuur is het tamelijk onbekend hoe het lange wachten en de onzekerheid effect hebben op de mate van integratie onder vluchtelingen in de ontvangende landen (Hainmueller, Hangartner, & Lawrence, 2016). Er is alleen gering bewijs dat het een negatief effect heeft op de integratie van vluchtelingen op de arbeidsmarkt (Hainmueller, Hangartner, & Lawrence, 2016). Uit het huidige onderzoek is gebleken dat deze onzekerheid de ouders op alle fronten van integratie beïnvloedt. Ouders voelen

zich minder gemotiveerd om te settelen in Nederland en twijfelen over de invulling van de opvoeding.

Sterke punten en beperkingen. Een van de sterke punten in dit onderzoek is dat zowel de moeder als vader is geïnterviewd over de opvoeding. De Syrische opvoeding kende tot voor kort een patriarchaal systeem, waarbij voornamelijk de vrouw de verantwoordelijkheid draagt voor het huishouden en de kinderen (Fargues, 2005). Hierbij wordt er vaak een seksespecifieke opvoeding gegeven, waarin zij traditionele man-vrouwverhoudingen doorgeven. Deze opvoedpraktijken zetten zich veelal voort na de migratie naar een westers land (Eldering, 2006). Het is daarom interessant om het perspectief van de vaders in beeld te brengen. Daarnaast is er nog te weinig literatuur bekend over de doelgroep en de strategieën die ze gebruiken om hun opvoeding vorm te geven. Dit onderzoek zal op dit gebied een mooie aanvulling zijn.

Dit onderzoek bevat een aantal beperkingen. Zo kan de inzet van een tolk, die bekend is binnen de Syrische gemeenschap, ervoor hebben gezorgd dat het geven van sociaal wenselijke antwoorden juist werd bevorderd. Dit was te merken in een aantal van de antwoorden die werden gegeven door de respondenten. Daarnaast zijn de respondenten voornamelijk geworven uit de omgeving Rotterdam en omstreken. Aangezien inburgeringstrajecten en het aanbod aan opvoedondersteuning verschilt per gemeente, is het onduidelijk in hoeverre de antwoorden te generaliseren zijn naar andere Syrische ouders in andere gemeenten. Daarnaast werden de antwoorden ter plekke vertaald van het Arabisch naar het Nederlands, wat als risico met zich meeneemt dat niet alles adequaat vertaald is en sommige uitspraken zijn weggelaten of anders zijn verwoord. Dit heeft invloed op de betrouwbaarheid van het onderzoek. Om dit alsnog te vergroten, is geprobeerd om per onderwerp een aantal keer door te vragen, om zo een duidelijker beeld te krijgen van wat de respondenten vertelden.

Aanbevelingen voor de praktijk. Dit onderzoek is opgezet in samenwerking met Stichting Stimulance, waarbij de verkregen informatie als aanknopingspunten kan dienen ter doorontwikkeling van het programma *Opvoedambassadeurs aan Zet*. Een van de aanknopingspunten is dat er meer aandacht kan worden besteed aan de onzekerheid die de ouders ervaren met betrekking tot de tijdelijke verblijfsvergunning, en hoe ze hier op een adequate manier mee kunnen omgaan. Daarnaast maken ouders van jonge kinderen zich zorgen over de puberteit en vinden ze het lastig om een balans te vinden tussen hun eigen (religieuze) normen en

waarden en de vrijheden in Nederland. Het wordt aangeraden om ook hier aandacht te besteden binnen het programma.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Tot slot kunnen er aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden gedaan. Doordat het nog tamelijk onbekend is wat de invloeden zijn van de tijdelijke verblijfsvergunning op de opvoeding, is het interessant om hierin te verdiepen. De meeste respondenten binnen dit onderzoek waren Syrische ouders van jonge kinderen en maken ze zich het meeste zorgen over de puberteit. Het kan interessant zijn om meer onderzoek te doen naar Syrische ouders waarvan de kinderen al de puberteit hebben bereikt, om te zien of deze zorgen gegrond zijn en of ze wellicht nieuwe behoeften oproepen. Ook is het interessant om te onderzoeken in hoeverre de beheersing van de Nederlandse taal invloed heeft op de behoefte van Syrische ouders aan opvoedondersteuning.

Ten slotte zijn Syrische gezinnen een nieuwe doelgroep in Nederland waar nog veel onbekend over is. Echter, hebben zij dezelfde aandacht en gepaste hulp nodig als ieder andere migrantengroep die voor hen kwam. Het is belangrijk om hierin hun achtergrond en cultuur te erkennen en te respecteren.

Literatuur

- Almqvist, K., & Broberg, A. G. (1999). Mental health and social adjustment in young refugee children 3½ years after their arrival in Sweden. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(6), 723-730. doi:10.1097/00004583-199906000-00020
- Bakker, L., Dagevos, J., & Engbersen, G. (2016). Explaining the refugee gap: a longitudinal study on labour market participation of refugees in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42, 1-17. doi:10.1080/1369183X.2016.1251835
- Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence*, 11, 56-95.
doi:10.1177/02724316911111004
- Bakker, L., Dagevos, J., & Engbersen, G. (2014). The Importance of Resources and Security in the Socio-Economic Integration of Refugees. A Study on the Impact of Length of Stay in Asylum Accommodation and Residence Status on Socio-Economic Integration for the Four Largest Refugee Groups in the Netherlands. *Journal of International Migration and Integration*, 15, 431-448. doi:10.1007/s12134-013-0296-2
- Beiser, M., Zilber, N., Simich, L., Youngmann, R., Zohar, A. H., Taa, B., & Hou, F. (2011). Regional effects on the mental health of immigrant children: Results from the New Canadian Children and Youth Study (NCCYS). *Health & Place*, 17(3), 822-829.
doi:10.1016/j.healthplace.2011.03.005
- Bellaart, H., & Pehlivan, A. (2011). *Met één hand kun je niet klappen*. Utrecht: FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken

- Berry, J.W. (1990). Psychology of acculturation. In J. Berman (Ed.), *Cross-cultural perspectives: Nebraska Symposium on Motivation*, 201-234. Lincoln: University of Nebraska Press
- Berry, J.W. (1991). Understanding and managing multiculturalism. *Psychology and Developing Societies*, 3, 17-49. doi:10.1177/097133369100300103
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5-34. doi:/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x
- Betancourt, T. S. & Khan, K.T. (2008). The mental health of children affected by armed conflict: protective processes and pathways to resilience. *International Review of Psychiatry*, 20, 317-328. doi:10.1080/09540260802090363
- Beurden, van, S. (2014). De verwerving van opvoedcompetenties in een eigen krachtinterventie door Marokkaans-Nederlandse moeders. Utrecht: Masterthesis, Universiteit Utrecht.
- Boeije, H. R. (2010). *Analysis in qualitative research*. Londen: Sage.
- Bornstein, M. H., & Bohr, Y. (2011). Immigration, acculturation and parenting. *Encyclopedia on early childhood development*, 1-8.
- Broek, van den, A., & Kleijnen, E. (2011). *Voorzieningen bereiken migranten niet altijd. Gebruik van hulp bij opvoeding, onderwijs, gezondheid en seksualiteit*. Verkregen via: [http://www.jeugdkennis.nl/jgk/Artikelen-Jeugdkennis/Voorzieningen-bereiken migranten-niet-altijd](http://www.jeugdkennis.nl/jgk/Artikelen-Jeugdkennis/Voorzieningen-bereiken-migranten-niet-altijd)
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard university press.
- Castles, S. (2010). Understanding global migration: A social transformation perspective. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36, 1565-1586. doi:10.1080/1369183X.2010.489381

Centraal Bureau voor de Statistiek (2016, 10 februari). *Syrische immigranten wonen vaak in gezin*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/06/syrische-immigranten-wonenvaak-in-gezin>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2018, 6 augustus). *Bevolking; geslacht, leeftijd en nationaliteit op 1 januari*. Geraadpleegd van <https://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=03743&D1=0&D2=0%2c107-109&D3=175&D4=0%2c4%2c9%2c14%2c21-22&VW=T>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2017, 22 juni). *Meeste Syrische asielzoekers hebben eigen woning*. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/25/meeste-syrische-asielzoekers-hebben-eigen-woonruimte>

Childminding Monitoring, Advisory and Support [CMAS]. (2015). *Caring for Syrian refugee children: A program guide for welcoming young children and their families*. Geraadpleegd van <http://cmascanada.ca/supporting-refugees/>

Chiswick, B.R. & Miller, P.W. (2001). A model of destination-language acquisition: application to male immigrants in Canada. *Demography*, 38, 391–409. doi:10.1353/dem.2001.00

Clucas, C., Skar, A-M. S., Sherr, L., & von Tetzchner, S. (2014). Mothers and fathers attending the International Child Development Programme in Norway. *The Family Journal*, 22, 409–418. doi:10.1177/1066480714533640

Cruz-Saco, M.A. (2008). *Promoting Social Integration: Economic, Social and Political Dimensions with a focus on Latin America*. USA: Connecticut College.

Crnic, K., Gaze, C., & Hoffman, C. (2005). Cumulative parenting stress across the preschool period: Relations to maternal parenting and child behavior at age 5. *Infant & Child Development*, 14, 117-132.

- Dagevos, J. (2001). *Perspectief op integratie over de sociaal-culturele en structurele integratie van etnische minderheden in Nederland*. Werkdocumenten, nummer 121. Wrr: Den Haag.
- De Haan, M. (2011). The reconstruction of parenting after migration: A perspective from cultural translation. *Human Development*, 54(6), 376-399. doi:10.1159/000334119
- Deng, S. A., & Marlowe, J. M. (2013). Refugee resettlement and parenting in a different context. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 11(4), 416-430.
doi:10.1080/15562948.2013.793441
- Dienst Uitvoering Onderwijs [DUO] (2019). *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap*. Geraadpleegd van <https://www.inburgeren.nl/u-gaat-inburgeren/>
- Diminescu, D. (2008). The connected migrant: An epistemological manifesto. *Social Science Information*, 47, 565-579. doi:10.1177/0539018408096447
- Distelbrink, M. & Pels, T. (2017). *Waardenopvoeding in diversiteit. Het begint met een gesprek*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- De Jong, J. T., Komproe, I. H., & Van Ommeren, M. (2003). Common mental disorders in postconflict settings. *The Lancet*, 361(9375), 2128–2130. doi:10.1016/S0140-6736(03)13692-6
- Deković, M., & Prinzie, P. (2014). Gezin en afwijkende ontwikkeling. In P. Prins, & C. Braet (Red.), *Handboek klinische ontwikkelingspsychologie. Over aanleg, omgeving en verandering* (143-165). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Eerste Kamer 2013–2014, 33684, D. *Regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen (Jeugdwet)*. *Memorie van*

- Antwoord*. Geraadpleegd van
<https://www.eerstekamer.nl/9370000/1/j9vvhwtbnzpbzzc/vjgbiv0w9wzf/f=y.pdf>.
- Elbedour, S., Ten Bonsel, R., & Bastien, D. T. (1993). Ecological integrated model of children of war: Individual and social psychology. *Child Abuse & Neglect*, 17(6), 805-819.
doi:10.1016/S0145-2134(08)80011-7
- Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Rotterdam: Lemniscaat.
- Entzinger, H. (2014). The growing gap between facts and discourse on immigrant integration in the Netherlands. *Identities*, 21, 693-707. doi:10.1080/1070289X.2013.828616
- Fargues, P. (2005). Women in Arab countries: Challenging the patriarchal system? *Reproductive Health Matters*, 13(25), p. 43-48. doi:10.1016/S0968-8080(05)25161-3
- Fischler, F. (2014), Integration Policy Netherlands Country Report. *Migration Policy Centre*.
- Grant, J. & Guerin, P. B. (2014). Applying Ecological Modeling to Parenting for Australian Refugee Families. *Journal of Transcultural Nursing* 25(4), 325-33.
doi:10.1177/1043659614523468
- Hagelund, A. (2002). Problematizing culture: discourses on integration in Norway. *Journal of International Migration and Integration*, 3, 401-415. doi:10.1007/s12134-002-1022-7
- Hainmueller, J., Hangartner, D., & Lawrence, D. (2016). When lives are put on hold: Lengthy asylum processes decrease employment among refugees. *Science Advances*, 2(8), 1600432. doi:10.1126/sciadv.1600432
- Hannerz, U. (1992). Cultural complexity. *Studies in the social organization of meaning*. New York: Columbia University Press.
- Hassan, G., Kirmayer, L. J., Mekki-Berrada, A., Quosh, C., El Chammay, R., Deville-

- Stoetzel, J.B., Youssef, A., Jefee-Bahloul, H., Barkeel-Oteo, A., Coutts, A., Song, S., & Ventevogel, P. (2015). *Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians: A Review for Mental Health and Psychosocial Support staff working with Syrians Affected by Armed Conflict*. Geneva: UNHCR. Geraadpleegd van <http://www.unhcr.org/55f6b90f9.pdf>
- Hermanns, J. (1992). *Het sociale kapitaal van jonge kinderen*. Utrecht: Uitgeverij SWP.
- Hermans, H. J., & Kempen, H., J. G. (1998). Moving cultures. the perilous problems of cultural dichotomies in a globalizing society. *American Psychologist*, 53(10), 1111-1120.
doi:10.1037/0003-066X.53.10.1111
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Hui, C. H., & Triandis, H. C. (1986). Individualism-collectivism: A study of cross-cultural researchers. *Journal of cross-cultural psychology*, 17(2), 225-248.
doi:10.1177/0022002186017002006
- Immigratie en Naturalisatiedienst (2019). *Ministerie van Justitie en Veiligheid*. Geraadpleegd van <https://ind.nl/asiel/Paginas/Asielzoeker.aspx>
- Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen (1951). *Genève*. Geraadpleegd van http://www.cgvs.be/sites/default/files/content/download/files/verdrag_van_geneve.pdf
- Kagitcibasi, C. (1996). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three decade portrait from turkey. *Applied Psychology: International Review*, 54, 317-337.
doi:10.1111/j.1464-0597.2005.00213.x

- Kalthoff, H. (2009). Opvoedondersteuning aan migrantengezinnen schiet tekort. *Jeugd en Co*, 4, 8-18. doi:10.1007/BF03087526
- Kanu, Y. (2008). Educational needs and barriers for African refugee students in Manitoba. *Canadian Journal of Education*, 31(4), 915-940.
- Kim, S.Y., Chen, Q., Li, J., Huang, X. & Moon, U.J. (2009). Parent-child acculturation, parenting, and adolescent depressive symptoms in Chinese immigrant families. *Journal of Family Psychology*, 23, 426-437. doi:10.1037/a0016019
- Kirmayer, L. J., Narasiah, L., Munoz, M., Rashid, M., Ryder, A. G., Guzder, J., & Refugee, H. (2011). *Common Mental Health Problems in Immigrants and Refugees: General Approach in Primary Care. CMAJ*, 183(12), 959–967. doi:10.1503/cmaj.090292
- Logan, D., & King, C. (2001). Parental Facilitation of Adolescent Mental Health Service Utilization: A Conceptual and Empirical Review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 319-333. doi:10.1093/clipsy/8.3.31
- Mak, J. & Pels, T. (2005). *Ondersteuning van opvoeders in Alphen aan de Rijn. Een analyse van vraag en aanbod*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2019). Geraadpleegd van <https://www.informatielangdurigezorg.nl/jeugd/opvoedondersteuning>
- Nieuwhof, A. (2002). *We doen het gewoon samen! : Effectieve opvoedingsondersteuning voor allochtone ouders*. Gouda: S&O stichting voor opvoedingsondersteuning.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative evaluation and research methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Pels, T., Distelbrink, M., & Postma, L. (2009). *Opvoeding in de migratiecontext*. Utrecht: Verwey- Jonker Instituut

- Pels, T. & Nijsten, C. (2004). *Opvoeding en integratie. Een vergelijkende studie van recente onderzoeken naar gezinsopvoeding en de pedagogische afstemming tussen gezin en school*. Assen: Van Gorcum
- Perreira, K., M., Chapman, M. V., & Stein, G. L. (2006). Becoming an American parent: Overcoming challenges and finding strength in a new immigrant Latino community. *Journal of Family Issues*, 27, 1383-1414. doi:10.1177/0192513X06290041
- Pribilsky, J. (2004). 'Aprendemos a convivir': Conjugal relations, co-parenting, and family life among Ecuadorian transnational migrants in New York City and the Ecuadorian Andes. *Global Networks*, 4, 313-312-334. doi:10.1111/j.1471-0374.2004.00096.x
- Price, J., Price, C.A., & McKenry, P.C. (2010). *Families and change. Coping with stressful events and transitions*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Prinsen, B. & Koch, W. (2001). *Vragen staat vrij. Naar een vraaggerichte opvoedingsondersteuning in de jeugdgezondheidszorg*. Utrecht: NIZW
- Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. J. (1936). Memorandum for the study of acculturation. *American Anthropologist*, 38(1), 149-152.
- Rudey, D., & Grusec, J. E. (2006). Authoritarian parenting in individualist and collectivist groups: Associations with maternal emotion and cognition and children's self-esteem. *Journal of Family Psychology*, 20, 68-78. doi:10.1037/0893-3200.20.1.68
- Scheppers, E., van Dongen, E., Dekker, J., Geertzen, J., & Dekker, J. (2006). Potential Barriers to the Use of Health Services among Ethnic Minorities: A Review. *Family Practice*, 325-348. doi:10.1093/fampra/cmi113

Sherr, L., Skar A.-M. S., Clucas C., von Tetzchner S. & Hundeide, K. (2014). Evaluation of the International Child Development Programme (ICDP) as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology*, *11*, 1–17.

doi:10.1080/17405629.2013.793597

Shimoni, R., Este, D., & Clark, D.E. (2003). Paternal engagement in immigrant and refugee families. *Journal of Comparative Family Studies*, *34*, 555-568.

Silove, D., Ventevogel, P., & Rees, S. (2017). The contemporary refugee crisis: an overview of mental health challenges. *World Psychiatry*, *16*(2), 130-139. doi:10.1002/wps.20438

Singelis, T. M., Triandis, H. C., Bhawuk, D., & Gelfand, M. J. (1995). Horizontal and vertical dimensions of individualism and collectivism within culture. *International Journal of Intercultural Relations*, *22*, 35–47. doi:10.1016/S0147-1767(97)00034-5

Trentacosta, C.J., Hyde, L.W., Shaw, D.S., Dishion, T.J., Gardner, F., & Wilson, M. (2008). The relations among cumulative risk, parenting, and behavior problems during early childhood. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *49* (11), 1211-1219.

UNHCR. (2017). Syria regional refugee response; Interagency information sharing portal.

Geraadpleegd van <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Vandemeulebroecke, L., & Nys, K. (1999). Het concept opvoedingsondersteuning.

Gezinspedagogiek-Deel 2: Opvoedingsondersteuning, *2*, 11.

Van Huis, I. & de Regt, A. (2005). Tussen dwang en dialoog: maatschappijoriëntatie in inburgeringscursussen. *Sociologie*, *2*(3), 382-406.

Vluchtelingenwerk Nederland (2017). Wat is inburgering? Geraadpleegd van

<https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/inburgering>

Vreemdelingenwet (2000). Geraadpleegd van https://wetten.overheid.nl/BWBR0011823/2015-07-20/#Hoofdstuk3_Afdeling4_Paragraaf1_Artikel32

Wet Inburgering (2019). Geraadpleegd van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0020611/2018-07->

Bijlage 1. Topiclijst

1. Begin

- Kennisname
- Informed consent
- Opname

2. Leven en opvoeding in Syrië

- Hoe zag jullie leven er in Syrië uit?
- Hoe zou u de cultuur omschrijven?

3. Aankomst in Nederland

- Kunt u iets vertellen over uw komst naar Nederland? Hoe ging dit? Wat vond u daarvan?
- Waarom heeft u voor Nederland gekozen?
- Wat waren jullie eerste indrukken van Nederland?
- Wat waren de verschillen met Syrië? Waar moest u het meest aan wennen toen u in Nederland kwam? Waarom?
- Kunt u mij iets meer vertellen over het inburgeringstraject? Hoe gaat het daarmee? Hoe ervaart u dit?
- Wat vindt u van het tijdelijke verblijfsvergunning? Hoe kijkt u hiertegen aan? Hoe ervaart u dit met betrekking tot de inburgering?

4. Integratie

- Hoe is het om als Syriër in Nederland te leven?
- Voelt u zich op dit moment meer Syrisch of meer Nederlands? Hoe gaat u hiermee om?
- Wat zijn dingen waar u tegenaan loopt in Nederland? Op welke manier zou u hierbij ondersteund kunnen worden?
- Wat zijn dingen die heel goed gaan voor u in Nederland?
- Met wie gaat u om in het dagelijks leven (Uitvragen: welke familie woont hier, maar ook welke vrienden en zijn die Nederlands of Syrisch)

- Hoe gaat het met de kinderen? (Uitvragen: hoe gaat het met de taal, maken van vriendjes, spelen er wel eens kinderen thuis en welke achtergrond hebben deze kinderen).

5. Opvoeding

- Op welke manier worden kinderen in Syrië opgevoed? Wat is daarbij belangrijk? Wie zijn belangrijke opvoeders?
- Wanneer vindt u een Syrisch kind een goed opgevoed kind? Wat doet zo'n kind wel, wat doet zo'n kind absoluut niet? Waarom?
- Hoe ziet een goede opvoeding in Nederland er volgens u uit? Op welke manier worden kinderen in Nederland opgevoed? Wat is daarbij volgens u belangrijk? Wie zijn belangrijke opvoeders?
- Wanneer vindt u een Nederlands kind een goed opgevoed kind? Wat doet zo'n kind wel, wat doet zo'n kind absoluut niet? Waarom?
- Wat zijn de grootste verschillen tussen een Syrische en Nederlandse opvoeding? Wat vindt u daarvan? Hoe gaat u daarmee om? Wat gaat er goed? Wat gaat er minder goed?
- Heeft u het gevoel dat uw opvoeding is veranderd sinds dat u hier in Nederland bent? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier?

6. Opvoedondersteuning

- Hoe gaan jullie om met de dingen die hier niet goed gaan als het gaat om de opvoeding?
- Vragen jullie wel eens hulp bij de opvoeding? Waarom wel/niet? Zo ja, bij wie? Wat zijn jullie verwachtingen bij deze hulp? Wat hebben jullie daarin nodig? Wat zijn de voorwaarden van degene aan wie jullie hulp vragen?
- Zijn jullie bekend met de plekken waar je hulp kan krijgen bij de opvoeding, zogenaamde opvoedondersteuning? Zoals bij Centra voor Jeugd en Gezin, GGD, Stichting Stimulance, Stichting Humanitas, SOL etc.
- Hebben jullie wel eens hulp gezocht bij een organisatie die opvoedondersteuning aanbiedt?
- (PROJECT OPVOEDAMBASSADEURS UITLEGGEN) Wat voor hulp missen jullie momenteel? Wat zouden jullie graag willen zien? Waar liggen jullie behoeften?

7. Achtergrondinformatie

- Leeftijd
- Religie
- Aantal kinderen

Bijlage 2. Informed consent

Salaamu Aleikoum,

Hierbij wil ik jullie uitnodigen voor het meedoen aan een onderzoek dat wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de master Youth, Education and Society, wat onderdeel is van de Universiteit Utrecht.

Het onderzoek waarin ik jullie medewerking wil vragen gaat over de behoeften van Syrische ouders in de gemeente Rotterdam met betrekking tot het vormgeven van de opvoeding en opvoedondersteuning. Hiervoor zal er een interview gehouden worden waarin er vragen zullen worden gesteld over de ervaringen die jullie als Syrische ouders hebben met betrekking tot het vormgeven van de opvoeding in Nederland. Ook worden er vragen gesteld over wat voor hulp jullie het liefst zouden willen zien en op welke manier deze hulp gegeven zou moeten worden.

Het interview duurt tussen de 30-60 minuten. Het interview zal worden opgenomen. Er wordt van u verzocht zo eerlijk en waarheidsgetrouw mogelijk te zijn in het geven van de antwoorden.

Dit onderzoek geeft de volgende garanties:

- Je anonimiteit is gewaarborgd en dat uw antwoorden of gegevens onder geen enkele voorwaarde aan derden worden verstrekt, tenzij u hiervoor van tevoren uitdrukkelijke toestemming hebt verleend.
- U zonder opgaaf van redenen kunt weigeren mee te doen aan het onderzoek.
- De mogelijkheid om elk moment tijdens het interview te stoppen.

Voor verdere vragen over het onderzoek kan er altijd na het interview contact worden opgezocht met Chaimae Essyad, via de mail (c.essyad@students.uu.nl) of mobiel (06-51080976).

Ik hoop je hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en dank je bij voorbaat hartelijk voor uw deelname aan dit onderzoek dat voor mij van grote waarde is.

Met vriendelijke groet,

Chaimae Essyad

السلام عليكم

أدعوكم للمشاركة بحث علمي يتم تنفيذه تحت إشراف برنامج الماجستير "الشباب والتعليم والمجتمع" ، والذي يعتبر جزءاً من جامعة أوتريخت.

هذا البحث العلمي الذي أريد تعاونك فيه يدور حول احتياجات الآباء السوريين المقيمين في روتردام وما حولها فيما يتعلق بالشكل المطروح للتربية والدعم التربوي المتاح. حيث سيتم طرح مجموعة من الأسئلة ضمن مقابلة حول الخبرات التي لديك كأبوين يفومان بتنشئة جيل في هولندا. وسيتم أيضاً طرح أسئلة حول نوع المساعدة التي ترغب في تلقيها وكيفية تقديم هذه المساعدة.

مدة المقابلة من 30 إلى 60 دقيقة. ستكون المقابلة مسجلة. يطلب منك أن تكون صادقاً قدر الإمكان في إعطاء الأجوبة

توفر هذه الدراسة الضمانات التالية:

- يضمن عدم الكشف عن هويتك وأن لا يتم تقديم إجاباتك أو معطياتك إلى طرف ثالث تحت أي ظرف من الظروف ، إلا إذا منحت إذنًا صريحاً مسبقاً بذلك
- يمكنك رفض المشاركة في البحث دون إبداء الأسباب.
- إمكانية إيقاف المقابلة في كل لحظة.

لمزيد من الأسئلة والمعلومات حول البحث، يمكن للمشاركين الاتصال بعد المقابلة ب Chaimae Essyad عبر البريد الإلكتروني (c.essyad@students.uu.nl) أو الجوال(0651080976).

أمل أن تكونوا قد حصلتم على المعلومات الوافية وأشركم مقدماً على مشاركتكم في هذا البحث الذي يمثل قيمة كبيرة بالنسبة لي.

أطيب التحيات

Bijlage 3. Codeboom

Aanpassing aan Nederland.

- Geen behoefte om terug te gaan naar Syrië
- Heimwee naar Syrië
- Het gaat goed in Nederland
- Nederlander voelen
- Veranderde tradities sinds Nederland
- Voelen zich Arabisch
- Voelen zich fijn in Nederland
- Voelen zich zowel Arabisch als Nederlands

Dagelijks leven in Syrië.

- Cultuur in Syrië
- Dagelijks leven tijdens de oorlog
- Dagelijks leven voor Nederland
 - Behandeling in Saudi-Arabië
 - Syrische gemeenschap in Saudi-Arabië
 - De Arabische cultuur
 - De Arabische gemeenschap voor Nederland
- De Palestijnse gemeenschap in Syrië
- Huwelijk in Syrië
- Politiek klimaat in Syrië

→ Geen vrijheid van meningsuiting in Syrië

- Sociale klassen in Syrië

De Nederlandse opvoeding.

- Angsten met betrekking tot Nederlandse opvoeding
- Ideeën over de Nederlandse opvoeding
- Opinies over de Nederlandse opvoeding
- Opvoeders in Nederland

Inburgeringsproces.

- Behoeften m.b.t. het inburgeringstraject
- Ervaringen binnen het inburgeringstraject
- Kritiek op het inburgeringstraject
- Moeite met het leren van de Nederlandse taal
- Opinie over de effectiviteit van het inburgeringstraject
- Verblijfsperiode in Nederland
- Verloop inburgeringstraject

Indrukken en overtuigingen over Nederland.

- Eerste indrukken van Nederland
- Gelijke behandeling in Nederland
- Hetgeen waar ze het meeste aan moesten wennen in Nederland

Kinderen.

- Aanpassing en ontwikkeling van de kinderen in Nederland
- Gesteldheid van de kinderen in Nederland
- Kinderen leren sneller dan de ouders
- Opinie ouders over aanpassing kinderen aan Nederland
- Ouders zijn tevreden over de gesteldheid van de kinderen
- Toekomstige zorgen omtrent kinderen
- Voorbeeldsituaties van de kinderen

Nederlands educatiesysteem.

- (Problemen met) gemengde klassen in Nederland
- Aangeleerd gedrag op school
- Kritiek op het educatieproces van vluchtelingkinderen
- Opinie over het aangeleerde gedrag op school
- Positieve educatie voor de kinderen in Nederland

Negatieve ervaringen in Nederland.

- Afstand tussen mensen in Nederland
- Als vluchteling behandeld worden
- Angst over de politiek in Nederland
- Ervaren taalbarrière
- Ervaren van depressiviteit in Nederland
- Ervaren van discriminatie in Nederland

- Geen stabiliteit in Nederland
- Het gevoel een last te zijn voor de overheid
- Moeilijk woning kunnen vinden
- Moeilijkheden met het vinden van een baan in Nederland
- Nederlanders voelen zich beter dan Arabieren
- Problemen onder de Syrische gezinnen in Nederland
- Verveling in Nederland
- Voelt zich niet fijn in Nederland

Opvoedondersteuning.

- Behoeften met betrekking tot Opvoedambassadeurs
- Bekendheid met opvoedondersteuning-instanties
- Mate van behoefte aan advies of hulp van derden
- Mate van effectiviteit van advies over opvoeding van derden
- Opinies over het vragen van advies of hulp aan derden
- Slechte ervaringen met instanties in Nederland
- Voorwaarden waar de instanties aan moeten voldoen
- Vragen van advies over de opvoeding aan derden
- Vragen van algemene hulp aan instanties

Opvoedpraktijken en overtuigingen van de Syrische ouders in Nederland

- Huidige opvoeding gaat goed in Nederland
- Huidige opvoeding is veranderd sinds Nederland
- Huidige opvoeding verschilt niet van de opvoeding in Arabische context

- Huidige opvoedpraktijken van de ouders
- Idealen van de ouders voor hun kinderen
- Moeilijkheden bij opvoeden in Nederlandse context
- Toekomstige zorgen omtrent opvoeding
- Verschillen tussen Arabische en Nederlandse opvoeding
- Voorbeeld opvoedpraktijk ouders in Nederlandse context

Reis naar Nederland.

- Door de oorlog gevlucht
- Door ontslag naar Nederland gekomen
- Ervaringen bij aankomst in Nederland
- Redenen om voor Nederland te kiezen
- Via gezinshereniging naar Nederland gekomen

Sociaal netwerk in Nederland.

- Familie in de buurt
- Geen familie in Nederland
- Geen vrienden in Nederland
- Gevolgen van het Syrische netwerk voor de kinderen
- Opinie over Nederlandse vriendschappen
- Voornamelijk Syrisch sociaal netwerk in Nederland
- Weinig contact met Nederlanders
- Wel vrienden in Nederland

-

Tijdelijke verblijfsvergunning.

- Gevolgen van het tijdelijke verblijfsvergunning voor de opvoeding
- Invloed van het tijdelijke verblijfsvergunning op de inburgering
- Opinie over het tijdelijke verblijfsvergunning

Verschillen tussen Syrië en Nederland.

- Cultuurverschillen
- Geen verschil tussen Nederland en Syrië
- Grootste verschil is de taal
- Verschil in de mate van papiergebruik
- Verschil in de mate van vrijheid
- Verschil in faciliteiten voor kinderen
- Verschil in voedsel
- Verschil in veiligheid tussen Arabisch land en Nederland
- Verschil in wetten en regels tussen Arabische landen en Nederland.